

geinch, heiz, reif (prim. Weinhold, Bair. Gram. § 79, str. 83). Pri besedi *Krieg* pa je stvar še drugačna. V starovisokonemščini imamo *chrég, widarchrégi* (iz tega je slov. izposojenka *kreg, kregati* in ime *Kregar*) in *widarkriegeltn* (ie iz *ia, é*); semkaj spada tudi glagol *kriegen*, za kar pa imamo v spodnjesaščini *krîgen*, v holandsščini *krygen*, v srednjevisokonemščini *krîgen* (*ich kreic*), tako da bereš pri Schmellerju, Bair Wrtb. I. 1366: „statt der jetzigen oberdeutschen Form *kriegen* [wäre] eigentlich *kreigen* Rechtens“. Enako imamo poleg stvn. *stiega, stiagil* tudi *stiga* (*stigan*), gl. Willmanns, Deutsche Gram. I. 173. Za *kriegen* nam je treba nastaviti dve prvotni obliki: *krég-* in *krîg-*, enako *stég-* in *stîg-*, ki sta si druga proti drugi ali v razmerju različnih prevojnih stopenj (Ablautstufe; *é* je iz dolgega indogermanskega *ei* s padajočo intonacijo, prim. R. Trautmann, Germ. Lautgesetze, str. 32 sl.) ali pa hranita v sebi različne korenske determinative (*-é-g-*: *-i-g-*; prim. P. Persson, Beiträge z. Wurzeldet.) kakor n. pr. staronordijski *glámr* „luna“ iz **g'hlé-* in starosaški *glimo* iz **g'hli-*. Ime *Kraigher* je torej nastalo iz starejšega *Krîgher* (ki je tudi še ohranjeno, gl. gori), ki je dubleta navadnega nemškega *Krieger* (iz prvotnega nemškega *krég-*). Zemljepisna razširjenost slovenskega imena *Kraigher* nas vodi v nemške kolonije v Karnskih Alpah, kakor nas vodi *Kregar* na Koroško in v izposojenkah *Kregar* — *Kraigher* živi tudi v slovenščini še stara germanska oziroma še indogermanska dubleta *krég-* in *krîg-*.

Dr. Fr. Ramovš.

Stoletnica Johna Ruskina (1819—1900). Umetniški kritik, sociolog in pisatelj, rojen v Londonu. Njegove ideje so igrale tehtno vlogo 19. stoletja. Eden najbolj izvirnih angleških prozaikov, pesnik v prozi, ki je učinkoval mogočno na občinstvo, kakor i na številne umetnike. Preprosti kritik je bil pravi vodnik preraphaelitske šole. Ruskin izhaja iz ljubezni do narave, občuduje slikarja Turnerja, torej rousseauizem. Pozneje odkrije italijanske primitiviste, postane sam apostol primitivizma, obožuje romantiko, kakor sta jo umevala Schlegel in ga. de Staël, to je kult srednjega veka v nasprotju s heleno-latinskim duhom. Ljubav do srednjega veka in puritanstvo sta privedla Ruskina do verskega pojmovauja umetnosti. Čednost in religija sta mu neobhodna pogoja ustvarjanju. Sovraštvo do klasicizma in smisel za mistiko ga delata krivičnega humanizmu in racionalizmu, „strupu Preporoda“. Kot pristaš nedolžnosti ter idile sovraži Ruskin modernega duha, vedo, narodno ekonomijo, finance, obrt in strojstvo. Propoveduje povrat k naravi, življenju na deželi, seve s prikladnim estetizmom: ročnim izdelovanjem platna, čipek in raznih predmetov, kjer rokodelec lahko vtisne svoj osebni pečat, ne da bi bil le neznatno kolesce v obsežnem stroju, temveč človek. Ruskin je učil nekak naturalističen, moralen in estetski socializem.

V njegovih mislih je dosti zrna, dosti plevela. Kadar Ruskin hvali, pove mnogo izbornega; kadar zanika, je skoro vedno neznosen. Kjer podira, je vselej v ravnem nasprotju s futurizmom; zato ni čudo, da si ga je Marinetti pošteno privoščil. Ena njegovih čustvenih domislic je ta, naj bi imele pri sklepanju zakona ženske vodilno vlogo, češ, ker bi spričo svojega ostrejšega nagona laglje pogodile pravo izbiro.

A. D.

Roman d' aventures. Francoski listi javljajo, da se pripravlja v literaturi pokret od realnosti k delom čiste domišljije. Psihološki roman, študije resničnih šeg in navad se pri najmlajših umikajo v prilog izmišljotinam, pustolovščinam

in fantazijam. Nekateri opažajo v tem pojavu vpliv tujih pisateljev, osobito angleških. Malo pred vojno je bil stopil na to pot A. Gide s *Caves du Vatican*, de Voisins z *Bar de la Fourche*, sedaj mu sledi plodoviti André Rivoir, ki v *Atlantide* vodi čitatelje med Tuarege v Sahari; imenujejo se zlasti še de Miomandre, Jaloux, Vaudoyer, Toulet, ki vas povede v fantastično Kino. Enako podpirajo založniki to strujo s tem, da izdajajo razne tuje romane čudovitih doživljajev (Wells etc.), pa tudi domače n. pr. Dumas oče. O uspehu stremjenja je še prezgodaj poročati. Sicer je pa že G. Sand dejala: Roman mora biti romantičen!

D.

Simultaneizem. Dežela slovstvenih novotarij je Francija. Tam hoče vsak količkaj ugledni pisatelj tvoriti svojo „šolo“. Okoli l. 1910. so bili v Parizu iznašli unanizem, ki je osobito v drami zahteval nastop množic namesto posameznih tipov. Izvzemši darovitega Julesa Romaina ne vem za avtorja, ki bi bil uspel v tej meri, saj umetnost je pač individualizem ... Gdč. Mireille Havet pa zлага stihe, svobodne verze, ki naj se pravzaprav le slišijo, ne pa čitajo in ki hočejo istočasno (simultano) izraziti več vtisov. Očividci poročajo, da so prisostovali takemu poizkusu, kjer je mestoma dvoje ali troje oseb hkratu predavalo vsak svoj delež, kakor delajo zbori v liričnih delih. Brez dvoma pa nedostaja v sličnih nastopih prave muzike, niti besed ni razločiti. Impresija simultaneističnih poezij se da primerjati s sinoptičnimi slikami. Mislim, da je simultaneizem zgolj transpozicija futurističnega slikarstva v besedno umetnost.

D.

Naši prevodi. Prevedel sem za „Omladino“ Petronijevo „Pojedino pri Trimalhijonu“, za „Zvezno tiskarno“ Andrejeva komedijo v štirih dejanjih „Gaudeamus“; sedaj prevajam za „Sl. Matico“ W. St. Reymonta „Kmete“.

J. A. G.

Častno nagrado razpisano v 12. številki lanskega letnika Lj. Zvona, je prisodilo uredništvo pesniku Pavlu Golii za pesem „Procesija“, ki izide v prihodnji številki.

